

Självständigt arbete (15 hp)

Författare		Program/Kurs
Rikard Magnusson		OP SA 20-23
Handledare		
		Antal ord: 11842
Magnus Christiansson	Beteckning	Kurskod
		1OK026
<p>NATO – STEGET EFTER ALLIANSFRIHET</p> <p>- En teorikonsumerande fallstudie om Sveriges Natoansökan</p> <p>ABSTRACT:</p> <p>For over 200 years Sweden did not engage in any military alliances. This changed rapidly in May of 2022 when Sweden in May applied for membership in NATO, changing direction in only a few months. This essay seeks to understand this rapid change by analysing the decision through a theory consuming one case study.</p> <p>Hermann's theory of foreign policy change and Walt's theory of alliances are made into three analytical tools. The tools are used to analyse, <i>how</i> the membership changes security policy, <i>who</i> or <i>what</i> was the source of change and <i>why</i> it came to be. Politicians' arguments during the process and official documents were examined to answer these questions.</p> <p>The results show that the membership application is primarily a shift in security policy methods and an increase of funding. It also shows that the external shocks, the invasion of Ukraine and Finland's NATO application was the primary source of change. Lastly it indicates that the application could be a case of balancing against an external threat.</p> <p>Nyckelord: Nato, Sverige, säkerhetspolitik, allians, Hermann, Walt</p>		

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	4
1.1	TIDIGARE FORSKNING	5
1.2	PROBLEMFÖRMULERING	7
1.3	SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING.....	7
1.4	AVGRÄNSNINGAR	8
2	ANALYTISKT RAMVERK	9
2.1	HUR?	9
2.2	VEM ELLER VAD?	10
2.3	VARFÖR?	10
3	METOD	13
3.1	METODBESKRIVNING	13
3.2	ETISKT STÄLLNINGSTAGANDE	14
3.3	VALIDITET.....	14
3.4	OPERATIONALISERING OCH ANALYSVERKTYG	14
3.4.1	<i>Hur?</i>	14
3.4.2	<i>Vem eller vad?</i>	15
3.4.3	<i>Varför?</i>	17
3.5	MATERIAL.....	18
3.5.1	<i>Materialval</i>	19
3.5.2	<i>Källkritik</i>	21
4	ANALYS	22
4.1	HUR?	22
4.1.1	<i>Justeringsförändring</i>	22
4.1.2	<i>Programförändring</i>	22
4.1.3	<i>Problem-/målförändring</i>	23
4.1.4	<i>Förändring av internationell orientering</i>	23
4.1.5	<i>Resultat</i>	24
4.2	VEM ELLER VAD?	24
4.2.1	<i>På vilket sätt drivs förändringen av ledaren?</i>	24
4.2.2	<i>På vilket sätt drivs förändringen av en grupp i närhet kring ledaren?</i>	26
	<i>På vilket sätt drivs förändringen av samhället?</i>	30
4.2.3	<i>Finns det någon/några externa chocker som tvingar en förändring?</i>	31
4.2.4	<i>Resultat</i>	32
4.3	VARFÖR?	32

OP 20-23

4.3.1	<i>Känner sig Sverige hotat?</i>	33
4.3.2	<i>Är makten ett hot?</i>	33
4.3.3	<i>Geografisk närhet?</i>	33
4.3.4	<i>Offensiv militär förmåga?</i>	33
4.3.5	<i>Aggressiva intentioner?</i>	34
4.3.6	<i>Balansering?</i>	34
4.3.7	<i>Resultat</i>	35
5	AVSLUTNING	36
5.1	SAMMANSTÄLLT RESULTAT	36
5.2	RESULTATDISKUSSION	37
5.3	SLUTSATSER OCH SVAR PÅ FRÅGESTÄLLNINGEN	38
5.4	DISKUSSION OM UPPSATSENS METOD	38
5.5	VIDARE FORSKNING	39
5.6	RELEVANS FÖR YRKESUTÖVNINGEN.....	39
6	LITTERATUR OCH REFERENSFÖRTECKNING	40
6.1	EMPIRISKT MATERIAL	40
6.2	ÖVRIGA REFERENSER	43

1 Inledning

Sveriges säkerhetspolitik har under lång tid byggt på alliansfrihet. Sverige stod neutrala genom både det första och andra världskriget och under det kalla kriget var alliansfriheten verktyget för att hålla sig neutrala i en eventuell storkonflikt (SOU 2002:108, ss. 134-135; Westberg, 2021, ss. 133-134). När det kalla kriget tillslut var över närmade sig Sverige allt mer den internationella arenan. Sedan 90-talet har Sveriges militära samarbeten med andra stater ökat genom exempelvis Natos ”Partnerskap för fred” (Westberg, 2021, s. 216). 2009 började den så kallade ”solidaritets-politiken” som innebar att Sverige lovade att hjälpa stater i sitt närområde i händelse av en militär konflikt och förväntade då sig att andra skulle göra likadant i solidaritet (Prop 2008/09:140, s. 9). 2020 uttryckte flera partier i riksdagen att Sverige borde införa en Natooption som skulle hålla dörren öppen för att kunna ansöka om medlemskap i alliansen (2020/21:UFöU4).

Trots militära samarbeten och den solidariska politiken så höll sig den militära alliansfriheten fast. Dåvarande försvarsminister Peter Hultqvist uttryckte så sent som i november 2021 att: ”Jag kommer definitivt aldrig så länge jag är försvarsminister att medverka i en sådan process [ansökning om medlemskap i Nato]. Det kan jag garantera alla” (Socialdemokraternas kongress, 2021). Den dåvarande utrikesministern Ann Linde nämnde i regeringens utrikesdeklaration i februari 2022 att: ”Regeringen avser inte att ansöka om Natomedlemskap” (Utrikesdeklaration 16 februari 2022).

Men 2022 förändras allt. Ryssland invaderar Ukraina den 24 februari och krig har återigen kommit till Europa (Björklund & Hamilton, 2022). Bara två och en halv månad efter invasionens start, den 16 maj 2022, ansöker Sverige, tillsammans med Finland, om medlemskap i den militära alliansen Nato (Riksdagens protokoll 2021/22:114). Sverige väljer plötsligt att lämna den långa traditionen av alliansfrihet och den förutsägbara säkerhetspolitiken och går in i ett nytt kapitel. Beslutet beskrivs som historiskt och Rysslands handlingar nämns som orsaken till att Sverige nu byter kurs (Riksdagens protokoll 2021/22:114; Prop. 2022/23:74). Beslutet bryter alltså en lång tradition av alliansfrihet som stått orubbad genom två världskrig och ett kallt. Beslutet är också motsatt till vad både försvars- och utrikesministern tidigare uttryckte. Att Rysslands invasion skulle stå som ensam förklaring för Sveriges förändrade säkerhetspolitik är därför inte trovärdigt.

1.1 Tidigare forskning

Det finns idag ingen forskning kring det som nyligen inträffat. Den tidigare forskningen är därför koncentrerad till hur Sveriges säkerhetspolitik tidigare har undersökts.

Inom den tidigare forskningen används flera begrepp som ryms inom begreppet säkerhetspolitik. Begrepp som ”säkerhetsstrategi”, ”samarbetsstrategi” och ”alliansstrategi” förekommer i den tidigare forskningen och används ibland synonymt med varandra. Alla dessa begrepp beskriver olika delar av säkerhetspolitiken vilket gör att i denna uppsats ryms samtliga av dessa begrepp under endast ett, ”säkerhetspolitik”. Detta definieras som ”...de politiska åtgärder en stat vidtar i syfte att avvärja hot mot statens suveränitet...” (Nationalencyklopedin).

Håkan Edström och Jacob Westberg (2020) beskriver i sin artikel *Between the eagle and the bear: Explaining the alignment strategies of the Nordic countries in the 21st century* hur de nordiska länderna har förändrat sina säkerhets- och samarbetsstrategier under 2000-talet. I den analyserar de hur Colin Grays koncept om ”external shocks” bidrar till förändringarna i ländernas samarbetsstrategier och hur dessa i sin tur har påverkat ländernas försvarsstrategier (Edström & Westberg, 2020, s. 191). Chockerna de analyserar är terroristattacker 9/11-2001, Rysslands krig i Georgien 2008, händelserna i Ukraina 2014 och IS uppresning 2014 (2020, s. 192). De kommer fram till att de externa chockerna har lett till förändringar i staternas samarbetsstrategier. Det intressanta i detta är dock att förändringarna inte har varit beroende av ländernas medlems- eller ickemedlemskap i militära allianser. Samarbetsstrategierna verkar i högre grad bero på ländernas erfarenheter av tidigare konflikter (Edström & Westberg, 2020, ss. 201-203).

Jacob Westberg (2016) skriver i en annan artikel om just Sveriges säkerhetsstrategier. I artikeln visar han hur Sverige har agerat och kan förväntas agera i framtiden i relation till allians-teorier och strategier. Han visar hur Sverige historiskt inte alltid har haft en neutral och alliansfri roll utan har gjort försök till allianser med både småstater och stormakter (2016, ss. 432-433). Han diskuterar därefter möjliga vägar som Sverige kan ta i framtiden där ett medlemskap i Nato målas upp som ett möjligt alternativ. Likt han och Edströms senare påstående, ligger ofta historia till grund till framtida val av samarbetsstrategi och att externa chocker till

OP 20-23

stor del kan förklara förändringar i säkerhetsstrategi. Men han tillägger också hur den nationella självbilden som ett alliansfritt land också kan komma att påverka vägvalet mellan allians och alliansfrihet (2016, ss. 438-439)

Anna Wieslander (2022) studerar också förändring i Sveriges säkerhetsstrategi och belyser denna förändringen efter händelserna i Ukraina 2014. I artikeln analyserar hon den så kallade "Hultqvistdoktrinen" som enligt dåvarande försvarsminister Peter Hultqvist skulle vara den "naturliga evolutionen av alliansfrihet" (Wieslander, 2022, s. 36). Likt Westberg och Edström analyserar hon hur Sveriges säkerhetsstrategi anpassas efter ett externt hot genom att balansera mot det. Hon kommer fram till att Sverige genom fördjupade samarbeten har balanserat mot hoten. Dock fördjupar hon analysen av de inre faktorerna och menar att den påstådda alliansfriheten och motståndet för att alliera sig beror på interna trögheter i Sverige såsom intern partipolitik, opinion och historia. (Wieslander, 2022, s. 52).

Mike Winnerstig (2014) belyser hur Sverige och Finland bedriver samarbeten med andra länder kring Östersjön och i Norden samt hur dessa fungerar. Han beskriver hur det militära samarbetet i regionen har problem att resultera i något konkret på grund av både Finlands och Sveriges ickemedlemskap i Nato som alla andra länder i regionen är medlem i (Winnerstig, 2014, ss. 161-162). Därför undersöker han sedan hur debatterna angående Nato i både Finland och Sverige ser ut och hur framtiden på så sätt kan utspela sig. Slutsatserna från denna undersökning är att Finland 2014 stod långt ifrån ett medlemskap, medan debatten i Sverige antydde att Sverige kom allt närmare ett medlemskap då både opinion och riksdagspartier pekade mot en alltmer positiv inställning för alliansen. Enlig Winnerstig (2014, ss. 170-171) beror detta på inre faktorer såsom Sveriges minskade militära förmåga samt säkerhetsstrategi som bygger på samarbete. Men det beror också på yttre faktorer så som ökade ryska aggressioner (Winnerstig, 2014, ss. 170-171)

Karl Ydén, Joakim Berndtsson och Magnus Petersson (2019, ss. 1-2) visar likt Winnerstig att opinionen svänger mot en alltmer positiv inställning gentemot Nato. Samtidigt visade samma opinionsundersökning att en fjärdedel av de som var positiva till en Nato-anslutning också föredrog ett alliansfritt Sverige. Genom att analysera Sveriges agerande som ett teaterframträdande, ett verktyg skapat av Erving Goffman, menar författarna att Sverige agerar på ett sätt

OP 20-23

”på scen” (i den offentliga debatten) och på ett annat sätt ”bakom scen” (i handling bakom kulisserna). De visar genom flera exempel hur Sverige har fört en tvåsidig politik där de på scen signalerar en alliansfri ställning för att sedan bakom scenen sluta avtal med andra stater och agera för samarbeten (2019, ss. 9-10, 13-14). Signalerna utåt blir därför att denna kombination av alliansfrihet och samarbete är möjlig vilket leder till det paradoxala opinionsresultatet (2019, s. 16).

1.2 Problemformulering

Den tidigare forskningen sätter perspektiv på Sveriges historiska säkerhetspolitik. Forskningen lyfter flera perspektiv som gör att det nya fallet kan anses problematiskt. Den pekar på att Sverige under lång tid gått mot fler och fler samarbeten med andra länder. Det ger anledning att betvivla att ansökan verkligen är den stora förändringen av säkerhetspolitik som den beskrivs.

Ansökan till Nato förklaras också av politikerna som en direkt orsak av Rysslands invasion av Ukraina (Prop. 2022/23:74). Problemet med denna förklaring är att Ryssland tidigare har agerat på liknande sätt utan att Sverige har anslutit sig till någon allians. Agerandet i Georgien 2008 och annekteringen av Krim 2014 är två tillfällen där Ryssland har agerat på liknande sätt utan att Sverige har agerat som nu (Edström & Westberg, 2020). Det finns därför anledning till att tro att anslutningen kan förklaras av något mer än endast Rysslands invasion.

Den tidigare forskningen påvisar flera perspektiv som kan användas för att förstå och förklara svensk säkerhetspolitik och dess utveckling. Edström och Westberg (2020) beskriver *hur* förändring sker, alltså vilken typ av förändring som sker. Ydén et al. (2019) beskriver hur olika *aktörer* eller *vem/vad* som har påverkat säkerhetspolitiken. Vad alla forskare har gemensamt är att alla försöker förklara *varför* Sverige har gjort de val som de har gjort. Dessa perspektiv kan tillsammans med teori inom området internationella relationer och alliansteori bidra till förståelse för fallet Sverige.

1.3 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att genom teori försöka förstå och förklara Sveriges ansökan om Nato-medlemskap. Detta leder till följande frågeställning:

- *Hur kan etablerad teori bidra till att förstå och förklara Sveriges ansökan om medlemskap i Nato?*

1.4 Avgränsningar

Att försöka förklara detta fall är både komplext och tidskrävande. För att studien inte skall bli för komplex samt hinna färdigställas på en begränsad tid krävs avgränsningar. Det som främst görs är att avgränsa möjliga förklaringar. I detta fall väljs två teoretiska ramverk ut för att förklara fallet. Detta gör att alla möjliga förklaringsfaktorer inte kommer att kunna undersökas i fallet utan endast de som ryms i det aktuella teoretiska ramverk.

En avgränsning görs också i material. En del informationsinhämtning görs genom mediakällor vilket gör att det finns stora mängder material. Det är inte möjligt att undersöka allt tillgängligt material under uppsatsens begränsade tid utan ett strategiskt urval görs bland tillgängligt material så att endast det som kan anses säga någonting används i undersökningen.

Slutligen avgränsas även undersökningen till del i tid. I stort sker Sveriges ansökan om Nato-medlemskap under en mycket begränsad tid. Diskussionerna påbörjas efter Rysslands invasion av Ukraina den 24 februari 2022 och avslutas när Sverige den 16 maj 2022 ansöker om medlemskap (Riksdagens protokoll 2021/22:114). Det är därför som material från denna period kommer att vara prioriterat. I vissa fall kommer material från både innan och efter tidsperioden att användas för att påvisa den förändring som har skett i samband med ansökan.

2 Analytiskt ramverk

För att uppnå uppsatsens syfte används teori som ett analytiskt ramverk för att förstå och förklara det aktuella fallet. Teorin väljs ut utifrån den tidigare forskningen. Där konstaterades det att det är av vikt att undersöka säkerhetspolitiken ur perspektiven, *hur*, *vem* eller *vad* och *varför*. Tidigare förklaringar till dessa frågor återfinns i teori inom området *internationella relationer* och *allianser*. Nedan beskrivs de teoretiska utgångspunkterna som står till grund för denna uppsats.

2.1 Hur?

Inom området internationella relationer finns förklaringsfaktorer som beskriver hur utrikespolitisk policy förändras. Då säkerhetspolitik är en del av utrikespolitiken bör således dessa förklaringsfaktorer kunna appliceras på fallet (Regeringen, u.å). En sådan är Charles F. Hermanns (1990) teori som förklarar hur processen går till. Hermanns (1990, s. 5) teori förklarar vilken typ av förändring som sker och kan bidra med förklaring till frågan om *hur* politiken förändras. Han menar att det finns fyra olika typer av förändringar som kan ske:

- *Justeringsförändringar* – Staten förändrar hur mycket man satsar på någonting eller förändrar målgruppen för policyn. Vad, hur och varför man gör det förändras inte.
- *Programförändringar* – Medel och metoder ändras för ett redan fastställt mål. Tillskillnad från *justeringsförändring* skiftar här kvaliteten på det man gör snarare än mängden man satsar på.
- *Problem-/Målförändringar* – Själva problemet som man vill lösa eller målet man tidigare ställt upp förändras.
- *Förändring av internationell orientering* – Den största typen av förändring där staten helt byter linje i den internationella arenan. Om övriga förändringar fokuserar på förändringar i en specifik sektor så handlar denna typ om ett helt förändrat sätt att förhålla sig internationellt och kräver förändring inom flera politiska områden samtidigt.

2.2 Vem eller vad?

Hermann (1990, s. 6) menar att för att en förändring av utrikespolitisk policy skall ske så behöver *någoting* driva en förändringsprocess. Dessa drivkrafter förklarar *vem* eller *vad* som ligger bakom förändringen av policy:

- *Ledardriven* – Med ledardriven menar Hermann (Hermann, 1990, s. 11) att drivkraften för en förändring härstammar från en stark ledare, oftast regeringschefen, som trycker på förändringen uppifrån.
- *Byråkratisk förändring* – Förändringen drivs av en grupp med närhet till de högsta beslutfattarna som exempelvis en grupp i riksdagen, myndighet eller departement i regeringen (Hermann, 1990, ss. 11-12).
- *Inrikes omstrukturering* – Grupper i samhället kräver att beslutfattarna byter ståndpunkt för att stödet för beslutfattarna skall kvarstå (Hermann, 1990, s. 12).
- *Extern chock* – En utomstående händelse som är omfattande och omvälvande och som staten måste ta hänsyn till i kommande politik (Hermann, 1990, ss. 12-13).

Hermann förklarar att dessa drivkrafter inte behöver agera ensamma utan flera drivkrafter kan ske samtidigt eller så innebär en drivkraft att en annan sätts i gång. Han tillägger också att drivkraften oftast härstammar från någon typ av *misslyckande* av tidigare förd politik (Hermann, 1990, s. 13).

2.3 Varför?

På frågan *varför* Sverige valde att ansöka om medlemskap finns det flera förklaringar. En vanlig förklaring finner vi bland alliansteorier som menar att stater allierar sig som ett svar på yttre hot.

1987 skrev Stephen Walt boken *The origins of Alliances*. I boken diskuterar Walt varför stater väljer att alliera sig med varandra. Teorin består av flera delar med olika förklaringsfaktorer som beskriver staters val att alliera sig. I denna uppsats används Walts första del, nämligen att allianser bildas som ett svar på ett externt hot (Walt, 1987, s. 17). Här väljer staten att antingen *balansera* mot hotet genom att alliera sig med andra stater *mot* det upplevda hotet, eller

OP 20-23

så genomför de vad som kallas för *triumfvagn*, att man allierar sig *med* den hotande staten (Walt, 1987, s. 17).

2.3.1.1 Balansering

Att balansera mot hotet innebär att staten som känner sig hotad försöker balansera mot hotet genom att alliera sig med andra stater. Alliansen sker helst med stater som är svagare än den egna för att undvika risken att bli dominerad (Walt, 1987, ss. 18-19).

2.3.1.2 Triumfvagn

Triumfvagn är när en stat som känner sig hotad allierar sig med källan till hotet. Detta genomförs av två anledningar. Antingen som en form av eftergift, att man går med på den hotande statens krav för att slippa att bli attackerad, eller för att staten ska vinna fördelar vid en eventuell konflikt (Walt, 1987, ss. 19-21).

2.3.1.3 Hotet

Hotet mäts, enligt Walt (1987, s. 22), av fyra kategorier: Makt, geografisk närhet, offensiv militär förmåga och intentioner.

- *Makt* – Med makt menar Walt en stats samlade resurser i form av exempelvis population, industri, militär kapacitet och teknologisk förmåga. När en stat har mycket makt kan de enligt Walt ses som ett hot som gör att en stat balanserar mot det. Men makten kan också innebära tillgångar som man kan få ta del av om man allierar sig med den starka staten. (Walt, 1987, ss. 22-23).
- *Geografisk närhet* – Walt menar att stater som är geografisk närmare ses som ett större hot än stater långt bort. Oftast leder detta till balansering men kan i vissa fall också leda till triumfvagn. (Walt, 1987, ss. 23-24).
- *Offensiv militär förmåga* – Walt beskriver den offensiva militära förmågan som förmågan att hota självständighet och territoriell integritet hos en annan stat utan större egna förluster. Denna form av hot möts ofta av balansering men kan i vissa fall bemötas med en triumfvagn om man inte tror att ens allierade kan hjälpa en tillräckligt snabbt. (Walt, 1987, ss. 24-25).
- *Intentioner* - En stat med aggressiva intentioner anses enligt Walt vara ett hot. Detta även om staten i fråga inte anses besitta kapaciteterna att verkställa hotet. I

kontrast menar Walt också att även om stater anses vara hot enligt de andra kriterierna så genomförs inte alltid åtgärder för att möta hotet om inte staten har aggressiva intentioner. Aggressiva intentioner möts nästan alltid av balansering. (Walt, 1987, ss. 25-26).

3 Metod

3.1 Metodbeskrivning

För att svara på uppsatsens frågeställning nyttjas en teorikonsumerande enfallstudie där teori används för att förklara fallet, Sveriges val att ansöka om Natomedlemskap, genom en kvalitativ ansats. I denna uppsats nyttjas Hermanns (1990) och Walts (1987) teorier som analytiskt ramverk för att analysera och förstå Sveriges val att ansöka om Natomedlemskap och därmed svara på uppsatsens frågeställning.

En teorikonsumerande studie innebär att fokuset ligger på fallet medan valet av förklaringsfaktorer är sekundärt. I en sådan studie är målet att teorier kan bidra med förklaringar av det specifika fallet. (Esaiasson et al., 2017, ss. 42-43). Uppsatsen kan till viss del även ses som teoriprovande. Om uppsatsens teoretiska utgångspunkt skulle visa sig inte kunna förklara fallet, provas också teorin indirekt (Esaiasson et al., 2017, ss. 42-43).

Valet av enfallstudie är i denna uppsats självklar då det är det enskilda fallet som vill förstås på djupet. Nackdelen med att endast studera ett fall är att generaliserbarheten i det resultat som studien ger nedgår. Med en jämförande tvåfallstudie hade generaliserbarheten kunnat stärkas genom att teorin appliceras på mer än ett fall. Då syftet med studien är att förstå just fallet Sverige och att studien inte har ambition att generalisera resultaten valdes enfallsstudie.

Studien genomförs med en kvalitativ analys. Detta innebär att materialet analyseras och tolkas på djupet för att få en djupare och bredare förståelse kring fallet (Esaiasson et al., 2017, s. 211). För att veta vad som eftersöks i materialet och för att kunna replikera undersökningen krävs ett analysverktyg. Det är genom detta som frågor ställs till materialet och som genom indikatorer kan ge svar på frågeställningen. (Esaiasson et al., 2017, s. 216).

Riskerna med den kvalitativa analysen är att materialet som undersöks måste tolkas av den som genomför undersökningen. Genom tolkning lämnas alltid utrymme för omtolkning vilket innebär att två personer som genomför samma undersökning med samma material kan tolka materialets mening annorlunda (Esaiasson et al., 2017, s. 228). Detta kan skada uppsatsens replikerbarhet. Detta motverkas dock genom att tolkningarna argumenteras för och att belägg för tolkningarna redovisas korrekt (Esaiasson et al., 2017, s. 228).

3.2 Etiskt ställningstagande

Uppsatsens etiska ställningstagande grundar sig på det Vetenskapliga rådets åtta regler för forskning. Dessa regler innebär att det som skrivs i uppsatsen ej är förfalskat på något sätt, att allt redovisas öppet och tydligt samt att korrekt referenshantering eftersträvas för att ej stjäla någon annans arbete (Vetenskapsrådet, 2017). I uppsatsen genomförs heller inget experiment som kan skada människor, djur eller miljö. Däremot innehåller uppsatsens analys offentliga uttalanden från politiker. Då dessa personer har valt en offentlig position i samhället behövs inget särskilt godkännande för att använda deras offentliga uttalanden i uppsatsen (Ekengren & Jonas, 2014, s. 114).

3.3 Validitet

För att uppsatsen skall ha hög validitet måste två premisser uppfyllas. Den första, *begreppsvaliditet*, innebär att uppsatsens användande av teoretiska definitioner sker korrekt. Detta innebär att uppsatsens teoretiska ramverk överensstämmer med det som eftersöks i det empiriska materialet och resulterar i att systematiska fel undviks genom undersökningen. Detta innebär att uppsatsens operationalisering måste vara av hög kvalitet. (Esaiasson et al., 2017, s. 59). Detta genomförs i uppsatsen genom att argumenten för operationaliseringen framförs tydligt. Den andra delen, *resultatvaliditet*, innebär att uppsatsen dels har en god *begreppsvaliditet*, dels hög *reliabilitet* (Esaiasson et al., 2017, ss. 64-65). För att uppsatsen skall ha hög reliabilitet skall den sakna osystematiska fel så som slarvfel, felläsningar och annat som kan komma att påverka analysen och resultatet (Esaiasson et al., 2017, ss. 64-65). Det är därför viktigt att uppsatsens arbete sker nogsamt för att undvika dessa fel.

3.4 Operationalisering och analysverktyg

För att teorin ska kunna användas krävs det att den operationaliseras. Operationalisering innebär att teorins abstrakta natur försöker komprimeras till något mätbart som kan användas vid analys av materialet (Esaiasson et al. 2017, s. 56). I detta fall görs både Hermanns (1990) och Walts (1987) teorier om till ett tredelat analysverktyg som sedan appliceras på relevant material.

3.4.1 Hur?

Hermanns (1990) definitioner av vilken typ av förändring som sker omsätts till frågor och indikatorer. Teorin är redan tydlig kring definitionerna kring olika förändringstyper. Författaren själv förtydligar här genom att operationalisera definitionerna till den fallspecifika kontexten, vilket i detta fall blir säkerhetspolitik.

Justeringsförändring operationaliseras i detta fall som att *ekonomiska satsningar* på det aktuella området ökas. I detta fall satsningar på *försvar*.

Programförändring operationaliseras till att *metoder* för att uppnå satta säkerhetsmål förändras.

Problem-/målförändring operationaliseras till att de mål som säkerhetspolitiken skall uppnå förändras. I detta fall förändras *målet* med säkerhetspolitiken.

Förändring av internationell orientering operationaliseras till att det sker en stor förändring som ändrar Sveriges inriktning att hantera säkerhetspolitiska frågor internationellt.

Operationaliseringen skapar följande analysverktyg:

Förändringstyp	Indikator	Resultat
På vilket sätt sker en justeringsförändring?	-Mer satsningar på försvar	
På vilket sätt sker programförändring?	-Metoder för att uppnå säkerhet förändras	
På vilket sätt sker problem-/målförändring?	-Målet för säkerhetspolitiken ändras	
På vilket sätt sker förändring av internationell orientering?	-Hela inriktningen mot den internationella arenan förändras	

Tabell 1 Analysverktyg delfråga "Hur?"

3.4.2 Vem eller vad?

Hermanns (1990) fyra drivkrafter operationaliseras och görs till frågor och indikatorer. Hermann visar redan tydligt i sin teori vilka aktörer det handlar om. I denna operationalisering, som görs av författaren själv, översätts aktörerna till den svenska fallspecifika kontexten. Författaren lägger även till vilka indikatorer som kan tyckas påvisa att det är just denna aktör som är drivkraften.

OP 20-23

Ledardriven förändring operationaliseras till att det är landets högsta företrädare som på något sätt driver förändringen. I fallet Sverige är detta *statsministern*. Indikator för att det är statsministern som driver på förändringen är att denne *argumenterar för* att förändringen bör ske. Frågan som ställs till materialet är: På vilket sätt drivs förändringen av ledaren?

Byråkratiskt förändring operationaliseras till att det är en grupp nära ledaren som driver förändringen. I detta fall definieras detta som *ministrar* eller *tjänstemän* i *regeringen* som *argumenterar för* förändring. Frågan som ställs till materialet är: På vilket sätt drivs förändringen av en grupp i närhet kring ledaren?

Inrikes omstrukturering operationaliseras i detta fall till samhället i Sverige som får regeringen att förändra politiken. I detta fall indikeras detta av att *opinionen* är för förändring och att *regeringen* tar hänsyn till detta i sitt beslutstagande. Med hänsyn menas i detta fall att företrädarna på något sätt använder opinionen som en del av sina argument för förändringen. Frågan som ställs till materialet är: På vilket sätt drivs förändringen av samhället?

Extern chock operationaliseras genom att företrädare ur regeringen pekar på *stora händelser* i *omvärlden* som *påverkar Sverige*. Frågan som ställs till materialet är: Finns det någon/några externa chocker som tvingar en förändring?

Operationaliseringen skapar följande analysverktyg:

Drivkraft	Indikator	Resultat
På vilket sätt drivs förändringen av ledaren?	-Statsministern argumenterar för förändring	
På vilket sätt drivs förändringen av en grupp i närhet kring ledaren?	-Utrikes- och försvarsministern argumenterar för förändring	
På vilket sätt drivs förändringen av samhället?	-Opinionen ändrar riktning och företrädare för regeringen tar hänsyn till detta	
Finns det någon/några externa chocker som tvingar en förändring?	-Stora händelser i världen som påverkar Sverige	

Tabell 2 Analysverktyg delfråga "Vem eller vad?"

3.4.3 Varför?

Walts (1987) teori om hotbalansering består av tre steg. Det första steget handlar om staten känner sig hotad av en främmande stat. I detta fall operationaliseras detta av författaren till att en främmande stat påstås bidra till försämrad säkerhet för den egna staten. Nämns inte en främmande stat som bidragande orsak till säkerheten, anses inte Walts teori kunna bidra med något.

Det andra steget berör vilken typ av hot som staten upplever. Nedan omsätts Walts teoretiska definitioner till indikatorer som eftersöks i materialet. Teorin är redan tydlig avseende hur de olika typerna av hot definieras och indikatorerna tas således direkt från teorin.

Makt – Indikeras av att population, industri, teknologi och militära kapacitet vägs in i hotbilden

Geografisk närhet – Indikeras av att geografiska aspekter vägs in i hotbilden.

Offensiv militär förmåga – Indikeras av att en hotande stats militära offensiva förmåga vägs in i hotbilden.

Aggressiva intentioner – Indikeras av att den hotande statens intentioner vägs in i hotbilden

Sista delen är hur den hotade staten bemöter hotet. Denna del är redan tydlig i teorin och innebär således:

Balansering mot hotet – Den hotade staten allierar sig med andra stater *mot* den hotande staten

Triumfvagn med hotet – Den hotade staten allierar sig *med* den hotande staten

Operationaliseringen leder till följande analysverktyg:

Känner sig staten hotad?			
JA		NEJ	
<ul style="list-style-type: none"> - Främmande stat anses orsaka försämrad säkerhet - Walts teori kan förklara 		<ul style="list-style-type: none"> - Försämrad säkerhet beror ej på främmande stat - Walts teori kan ej förklara 	
			
Typ av hot	Indikator		Resultat
Makt	-Hotande stats population, industri, teknologi och militära kapacitet vägs in i hotbilden		
Geografisk närhet	-Geografiska aspekter nämns vägs in i hotbilden.		
Offensiv militär förmåga	- Hotande stats militära offensiva förmåga vägs in i hotbilden		
Aggressiva intentioner	- Hotande stat anses ha aggressiva intentioner vägs in i hotbilden		
			
Balanserar <i>mot</i> hotet		Triumfvagn <i>med</i> hotet	
Indikator	Resultat	Indikator	Resultat
- Den hotade staten allierar sig med andra stater <i>mot</i> den hotande staten		Den hotade staten allierar sig <i>med</i> den hotande staten	

Tabell 3 Analysverktyg delfråga "Varför?"

3.5 Material

Det empiriska materialet som ligger till grund för uppsatsen är brett. Det består dels av förstahandskällor i form av uttalanden av politiker, departementsanteckningar, propositioner och protokoll från Sveriges riksdag. Det består även av andrahandsmaterial i form av intervjuer med politiker samt artiklar skrivna av olika nyhetstidningar.

3.5.1 Materialval

Analysens första del undersöker vilken typ av förändring som Nato-medlemskapet verkar vara. I denna del undersöks vad som egentligen förändras i säkerhetspolitiken. Detta analyseras dels genom de specifika åtgärder som genomförs under beslutfattningsprocessen, dels genom jämförelse mellan tidigare tagna beslut och det nya beslutet. Lämpligt material till denna del är således officiella dokument som beskriver vilka beslut som tagits. Mer specifikt används tre dokument. Den säkerhetspolitiska analysen "Ett försämrat säkerhetspolitiskt läge - konsekvenser för Sverige" (Ds 2022:7), Förvarsbeslutet 2020 "Totalförsvaret 2021-2025" (Prop. 2020/21:30) samt propositionen "Sveriges medlemskap i Nato" (Prop. 2022/23:74).

Analysens andra del berör vilka drivkrafter som ligger bakom beslutet om Nato-anslutning. Här undersöks huruvida Sveriges statsminister, utrikesminister och försvarsminister argumenterar för en Nato-anslutning. Samtidigt undersöks huruvida opinionen samt externa chocker har påverkat beslutet.

För att undersöka hur ministrarna argumenterar om Sveriges säkerhetspolitik och Nato undersöks uttalanden som ministrarna gör under tidsperioden 24 februari till 16 maj 2022. Önskvärt hade varit att undersöka hur diskussionerna har förts i interna möten. Då dessa inte är tillgängliga för allmänheten används istället förstahandsmaterial i form av uttalanden som ministrarna yttrar i intervjuer, presskonferenser och debatter i riksdagen. Totalt har fyra intervjuer, fyra riksdagsuttalanden och två presskonferenser använts. Då förstahandsmaterial inte alltid funnits tillgängligt kring allt som har sagts har även andrahandsmaterial i form av tidningsartiklar nyttjats. Specifikt används sex artiklar från Dagens Nyheter, sex från Sveriges Television, två från Svenska Dagbladet, en från Sveriges Radio, en från Göteborgsposten och ett yttrande från Socialdemokraternas hemsida. Materialet har inhämtats genom sökning i sökmotorn Google där sökord så som "undersökt minister", "Nato", "Säkerhetspolitik", "Sverige" eller varianter av dessa i olika kombinationer har använts. Sökningen har sedan begränsats i tid mellan den 24:e februari och den 16 maj 2022. Tillgängligt material har därefter granskats där det material som innehåller yttringar från undersökta ministrar om Nato och/eller Sveriges säkerhetspolitik samt det som anses källkritiskt tillförlitligt nyttjats. Källor som inte har någon yttring från den undersökta ministern, kommer från en källa som ses som opålitlig eller som är en upprepning av en yttring funnit i annat material har sällats bort. Materialet motiveras

OP 20-23

källkritiskt i 3.5.2 *Källkritik*. Referenser till samtligt material som använts i uppsatsens analys finns i kapitel 6.1 *Empiriskt material*.

Opinionen studeras genom opinionsundersökningar gjorda under tidsperioden. Opinionsundersökningarna gjordes av Novus. Novus genomför flertalet opinions och marknadsundersökningar varje år (Novus, 2023). Vidare används återigen politikernas offentliga uttalanden för att undersöka hur opinionen påverkar politikerna.

För att undersöka huruvida externa chocker driver på förändringen analyseras uttalanden från politikerna som nämner utomstående händelser. Detta för att se hur händelserna verkar påverka deras inställning. Detta analyseras genom samma material som för hur de argumenterar om medlemskapet i form av intervjuer, media och riksdagsdebatter. Även den säkerhetspolitiska analysen ”Ett försämrat säkerhetspolitiskt läge - konsekvenser för Sverige” (Ds 2022:7) kommer här att nyttjas för att se vilka externa händelser som identifierats.

För analysens tredje del används åter igen den säkerhetspolitiska analysen ”Ett försämrat säkerhetspolitiskt läge - konsekvenser för Sverige” (Ds 2022:7). Denna antas kunna ge svar på hur Sverige har resonerat kring yttre hot då analysen syftar till att analysera det säkerhetspolitiska omvärldsläget.

Även om ett brett material kommer användas finns det fortfarande material som kan säga mer men som inte finns tillgängligt för allmänheten. Sådant material är exempelvis anteckningar från överläggningar med det säkerhetspolitiska rådet. Det är också omöjligt att veta politikernas verkliga åsikter i olika frågor då det inte går att läsa deras tankar. Det kan mycket väl vara så att ett offentligt uttalande är bundet till en organisatoriskt fastställd kommunikation och således inte speglar sändarens egna åsikt. Det är därför upp till författaren att tolka det som sägs i offentligheten och genom det försöka förstå den inre processen.

Som nämnt i 1.4 *Avgränsningar* kan heller inte allt tillgängligt material undersökas under den för uppsatsen begränsade tiden. Detta innebär att en annan författare kan komma till andra slutsatser än de givna i denna uppsats om annat material används.

3.5.2 Källkritik

För att materialet skall anses vara tillförlitligt bör det granskas källkritiskt genom de fyra källkritiska reglerna *äkthet*, *oberoende*, *samtidighet* och *tendens* (Esaiasson et al., 2017, ss. 287-288).

Förstahandsmaterialet som består av officiella dokument, riksdagsdebatter, presskonferenser och intervjuer är bra ur flera källkritiska hänseenden. Ser man till äkthetskriteriet kan materialet anses vara äkta då det handlar om officiella dokument hämtat direkt från myndigheten själv eller citat sagda från officiella personer tagna från pålitliga källor. Skulle påståenden varit falska bör också information om att falsk information spridits kommit ut. Materialet är heller inte beroende av något annat då det är förstahandsmaterial. Att materialet är tendiöst gör inget i denna undersökning då det är politiska åsikter och argument som undersöks. Däremot bör källorna som citerar det politikerna säger granskas så att citaten används utan ambition av att förvränga det som sägs. Mycket av materialet har dessutom god samtidighet genom att det är skrivet under den undersökta perioden vilket är viktigt i denna uppsats.

Materialet insamlat från press kan vara mer problematiskt. Dels kan äktheten ifrågasättas då det i dagens samhälle förekommer falska nyheter där målet är att sprida missinformation. Källornas oberoende kan också ifrågasättas. Ibland förekommer det information i tidningar från anonyma källor vilket gör det svårt att kontrollera uppgifterna. Det är också ofta andrahandskällor vilket ställer krav på att originalkällorna är korrekt citerade. Slutligen kan det även finnas problem med tendens då flera tidningar idag tar en aktiv politisk ställning (Svenska Dagstidningar). Detta kan innebära att informationen vinklas för att framstå på det sätt som tidningsredaktionen behagar. För att få tillräckligt tillförlitligt material användes endast de stora dagstidningarna Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet samt Göteborgs-Posten. Dessutom har visst material också inhämtats från Sveriges Television samt Sveriges Radio.

4 Analys

Analysen sker i tre delar där varje del presenterar empiri, analys och resultat för respektive delfråga i det analytiska ramverket.

4.1 Hur?

4.1.1 Justeringsförändring

Under perioden 24 februari till 16 maj 2022 sker tillskott av finansiering till försvarsområdet i två delar. Först och främst sker ett direkt tillskott av pengar. Budgeten ökar med 2 miljarder kronor med beställningsbemyndiganden på 30,9 miljarder kronor för verksamhetsåret 2022 (Ds 2022:7, s. 22). För det andra presenteras planen att höja försvarsanslagen till 2% av BNP. Här får försvarsmyndigheterna i uppdrag att ta fram en trappa på hur denna höjning skall ske successivt (Ds 2022:7, s. 22)

Tillskottet av pengar samt ambitionen att successivt öka anslagen till försvaret innebär att det satsas mer på försvaret vilket innebär att det sker en justeringsförändring.

4.1.2 Programförändring

I det senaste försvarsbeslutet från 2020 beskrivs vilka metoder som skall nyttjas för att uppnå svensk säkerhet. Där beskrivs det att Sverige genom diplomati, handel, bistånd och militärt försvar skall nå Sveriges säkerhetspolitiska mål (Prop. 2020/21:30, s. 68). Försvarspolitikerna skall i sin tur bygga på ett stärkt nationellt försvar samt bi- och multilaterala försvarssamarbeten (Prop. 2020/21:30, s. 68). Beslutet menar att det är viktigt att säkerheten upprätthålls tillsammans med andra och att hot bäst möts i samverkan med andra länder i solidaritet (Prop. 2020/21:30, s. 68). Samtidigt betonar beslutet att Sverige inte är med i någon militär allians (Prop. 2020/21:30, s. 68).

Sveriges anslutning till Nato innebär att Sverige inte längre skulle agera i solidaritet tillsammans med andra. Det innebär istället en ömsesidig förpliktelse att agera vid händelse av kris eller krig (Prop. 2022/23:74, s. 24). Samtidigt betyder det att andra länder har samma förpliktelser mot Sverige vilket enligt regeringen stärker Sveriges avskräckningsförmåga (Prop. 2022/23:74, s. 24). De bilaterala avtalen och den solidariska inställningen är därmed utbytt till

OP 20-23

förpliktelser och bindande avtal med en allians. Det har således skett en förändring av metoden för att uppnå de säkerhetspolitiska målen.

4.1.3 Problem-/målförändring

I försvarsbeslutet från 2020 framstår målet med Sveriges säkerhetspolitik att: ”garantera landets oberoende och självständighet, värna vår suveränitet, Sveriges intressen, våra grundläggande värderingar samt bevara handlingsfrihet inför politisk, militär eller annan påtryckning.” (Prop. 2020/21:30, s. 68).

Detta mål förändras inte med en Nato-anslutning. I regeringens proposition för Natomedlemskap finns exakt samma formulering som för försvarsbeslutet från 2020 ((Prop. 2022/23:74, s. 22; Prop. 2020/21:30, s. 68). Det har således inte skett någon förändring av Sveriges säkerhetspolitiska mål.

4.1.4 Förändring av internationell orientering

Den alliansfria hållningen har inte alltid inneburit en neutral hållning i allmänhet. Bland annat så innebar anslutningen till Europeiska unionen 1995 att Sverige lämnade den tidigare neutrala hållningen mot omvärlden (Riksdagens protokoll 2021/22:114). Efter detta har Sveriges samarbeten inom utrikes- och säkerhetspolitik bara ökat. Sveriges dåvarande statsminister Magdalena Andersson nämner några av dessa samarbeten vid den särskilda debatten i riksdagen den 16 maj 2022: ” Vi har en lång historia av deltagande i Natoleda insatser med FN-mandat, med övningar och samråd om hotbilder.” (Riksdagens protokoll 2021/22:114). Genom försvarsbeslutet från 2009 har Sverige dessutom deklarerat att inte skulle hålla sig passivt om ett EU- eller nordiskt land skulle bli angripna (Prop 2008/09:140, s. 9).

Således har Sverige under lång tid tagit aktiv ställning i den internationella arenan både med EU och med Nato. Det enda som har saknats har varit konkreta förpliktelser att agera vid en eventuell konflikt. Utifrån detta dras slutsatsen att beslutet att ansluta sig till Nato inte har inneburit en förändring av internationell orientering.

4.1.5 Resultat

Förändringstyp	Indikator	Resultat
På vilket sätt sker en justeringsförändring?	-Mer satsningar på försvar	-Mer satsningar läggs på försvar. Det sker alltså en justeringsförändring
På vilket sätt sker programförändring?	-Metoder för att uppnå säkerhet förändras	-Metoderna ändras från solidaritet till försvarsförpliktelser. Det sker en programförändring
På vilket sätt sker problem/målförändring?	-Målet för säkerhetspolitiken ändras	-Målet kvarstår och ändras inte
På vilket sätt sker förändring av internationell orientering?	-Hela inriktningen mot den internationella arenan förändras på flera plan samtidigt	-Tidigare ställningstaganden och internationellt arbete är i linje med den nya policyn. Förändring har ej skett

Tabell 4 Resultat delfråga "Hur?"

4.2 Vem eller vad?

4.2.1 På vilket sätt drivs förändringen av ledaren?

Magdalena Andersson, Socialdemokraterna, var statsminister under perioden 24 februari – 16 maj 2022 (Riksdagens protokoll 2021/22:37). Således är det hennes argument som analyseras nedan

Torsdagen den 24 februari 2022 klockan 04:00 påbörjar Ryssland en militär invasion av Ukraina (Björklund & Hamilton, 2022). Senare samma dag hålls en frågestund i Sveriges riksdag med statsminister Magdalena Andersson om det som precis inträffat. Hon uttrycker att den ryska invasionen av Ukraina är: "...oprovocerad, olaglig och oförsvarlig..." (Riksdagens protokoll 2021/22:72) och att Sverige står på Ukrainas sida (Riksdagens protokoll 2021/22:72). Senare uttrycker Andreas Carlson (KD) hur han anser att Sverige tillsammans med Finland bör ansöka om medlemskap i Nato. Svaret från Magdalena Andersson är då att Sverige inte bör ändra sin försvarspolitik. Det är stabiliteten och förutsägbarheten i politiken som tryggar Sverige och ett Natomedlemskap ses därför inte som ett möjligt alternativ (Riksdagens protokoll 2021/22:72)

Under en presskonferens den 8 mars 2022 uttrycker statsministern att: "Om Sverige väljer att skicka in en Natoansökan i det här läget så skulle det ytterligare destabilisera den här delen av

OP 20-23

Europa” (Regeringens pressträff, 2022). Vidare upprepar hon det hon tidigare har sagt, att Sverige fortsatt bör hålla sig militärt alliansfria (Regeringens pressträff, 2022).

Bara en dag efter uttalandet, den 9 mars, säger Magdalena Andersson i en intervju med Dagens Nyheter att dörren till Nato inte är stängd och menar att en annan bedömning i framtiden skulle kunna leda till ett Natomedlemskap (Olsson, 2022a)

Den 30 mars intervjuas Magdalena Andersson av Anders Holmberg i SVTs TV-program ”30-minuter”. I intervjun håller sig Andersson fortsatt neutral i frågan om Nato-medlemskap men hon säger också att hon är öppen för det (Holmberg, 2022b). Hon framhäver vikten av den säkerhetspolitiska analysen som genomförs där samtliga riksdagspartier får komma till tals och att det är utifrån den som beslutet skall fattas (Holmberg, 2022b). Hon säger dock att om analysen pekar på att ett Nato-medlemskap är det bästa för Sverige så är hon öppen för detta (Holmberg, 2022b).

Den 13 april är Finlands dåvarande statsminister Sanna Marin på besök i Sverige för att diskutera säkerhetsläget. Samma dag släpps en artikel i Svenska Dagbladet (SvD) som påstår att Andersson har bestämt sig för att Sverige ska ansöka om medlemskap i Nato och att det är denna linje som hon nu driver i partiet (Nillson, 2022). På den gemensamma presskonferensen med Marin håller dock Andersson en fortsatt neutral ton och svarar på SvDs påstående:

Man måste analysera saker väldigt noggrant. Man måste väga alla fördelar och nackdelar mot varandra. Det är en väldigt allvarlig situation som vi måste hantera väldigt allvarligt. Det är så jag kommer att hantera frågan. Samtidigt ser jag ingen anledning att skjuta på beslutet [att eventuellt ansöka om Nato-medlemskap]. Vi har val senare i september och måste även kunna fokusera på det då. (Pressträff med Magdalena Andersson och Sanna Marin, 2022)

Hon säger också att även om beslutet att gå med i Nato ligger på respektive land så menar hon att: ”Det vägval som Finland gör kommer såklart att påverka oss” (Pressträff med Magdalena Andersson och Sanna Marin, 2022).

Den första maj håller Magdalena Andersson tal för sitt parti. Senare hålls en frågestund där hon får frågor om Nato. Hon håller sig åter neutral men framhäver att det trots allt finns fördelar med ett medlemskap: ” Man har ju säkerhetsgarantier, om Sverige blir attackerat då har vi

OP 20-23

bättre möjligheter att få stöd från andra länder” (Lindberg, 2022b). Hon menar också att om Finland skulle ta beslutet att gå med så skulle Sverige hamna i ett mer utsatt läge än tidigare: ”Om de väljer att gå med i Nato, då ökar det så klart spänningarna i vårt närområde. Sverige blir mer utsatt om vi inte blir medlemmar” (Lindberg, 2022b).

Den 15 maj beslutar sig Socialdemokraterna till sist att ett Natomedlemskap vore det bästa för Sverige och menar att om Sverige skall kunna möta det hot som Ryssland riktar mot Europa så: ”... behöver Sverige de formella säkerhetsgarantier som kommer med ett medlemskap i Nato. Den militära alliansfrihet [*sic*] har tjänat Sverige väl men i det [*sic*] nya säkerhetspolitiska verklighet som råder är slutsatsen att den inte kommer tjäna oss lika väl i framtiden.” (Socialdemokraterna, 2022).

4.2.1.1 Sammanfattning

Statsministern höll sig väldigt neutral genom hela processen. Utifrån hennes officiella uttalanden går det inte att utläsa hennes ståndpunkt klart och tydligt. Ett tydligt skifte ses dock i hennes argumentation. Till en början menar hon att en Natoanslutning skulle vara mycket negativt och att stabilitet i politiken är det som skall gälla. Men ju längre tiden går desto mer skiftar argumentationen till att inte utesluta någonting och tillslut även till att lyfta fram fler och fler fördelar med en anslutning.

Den 13 april påstås det, genom osäkra källor, att det är då som Andersson har bestämt sig för att driva frågan i sitt parti. Det är också efter denna tidpunkt som Andersson ändrar argumentationen mot de positiva aspekterna av medlemskap. Men ett klart ja eller nej uttalas fortfarande inte offentligt. Det är därför inte helt tydligt om det är Magdalena Andersson som driver på förändringen.

4.2.2 På vilket sätt drivs förändringen av en grupp i närhet kring ledaren?

Försvarsminister för perioden 24 februari - 16 maj 2022 var Peter Hultqvist. Utrikesminister för samma period var Ann Linde (Riksdagens protokoll 2021/22:37). Således är det deras uttalanden som kommer analyseras här nedan

4.2.2.1 Peter Hultqvist

Den 9 mars deltar Peter Hultqvist i SVTs 30 minuter. Han pressas av programledaren Anders Holmberg om Nato och särskilt om hans starka uttalande mot Nato i november året innan:

OP 20-23

”Jag kommer definitivt aldrig så länge jag är försvarsminister att medverka i en sådan process [ansökning om medlemskap i Nato]. Det kan jag garantera alla” (Socialdemokraternas kongress, 2021). Under intervjun uttalar han sig dock inte lika kraftfullt som tidigare utan menar istället att ”man aldrig ska säga aldrig” (Holmberg, 2022a). Han påtalar också att frågan är mycket större än endast Natomedlemskap och att det finns fler åtgärder man kan vidta för att stärka Sveriges säkerhet (Holmberg, 2022a).

Den 31 mars 2022 svarar Hultqvist på frågor i Sveriges riksdag. Då uttrycker han inga planer på att han eller regeringen önskar att Sverige ska gå med i Nato: ”Jag representerar en regering, och regeringens ståndpunkt är att den militära alliansfriheten ligger fast.” (Riksdagens protokoll 2021/22:91).

I en intervju med Dagens Nyheter den 15 maj 2022 (Holmström, 2022) beskriver Peter Hultqvist när och hur han ändrade sin alliansfria ståndpunkt till att vara positivt inställd till ett Natomedlemskap: ”Jag bestämde mig för det här den 11 april klockan 08.15” (Holmström, 2022). Trots detta delar inte Hultqvist denna ståndpunkt med offentligheten förrän en hel månad senare.

Den 10 maj 2022 uttrycker Peter Hultqvist att Norden ökar sin försvarsförmåga om både Finland och Sverige väljer att bli medlemmar i Nato (Lindström et al., 2022). Även om han här argumenterar tydligt för att Nato är positivt för Sverige så väljer han ändå inte att ta personlig ställning till om han är för eller emot ett medlemskap i alliansen (Lindström et al., 2022).

Den 15 maj tas sedan beslutet av Socialdemokraterna att ändra ståndpunkt och föra Sverige in i Nato (Lindström et al., 2022).

4.2.2.2 *Ann Linde*

Den 16 februari lämnade regeringen sin utrikesdeklaration till riksdagen. I den kunde man läsa att: ”Regeringen avser inte att ansöka om Natomedlemskap” (Utrikesdeklaration 16 februari 2022) En vecka senare invaderade Ryssland Ukraina (Björklund & Hamilton, 2022). I en intervju med Dagens Nyheter den 11 mars 2022 får Ann Linde frågan om Natomedlemskap och huruvida formuleringen i utrikesdeklarationen var nödvändig. Linde svarar då: ”Ja, det tycker jag. Vi ville markera att vår linje ligger fast, det är stabilitet, det är förutsägbarhet.

OP 20-23

Det är den linjen vi har. Och då var det nödvändigt att vara tydlig där” (Jones, 2022). Samtidigt är hon öppen för att frågan om Nato diskuteras men att en snabb förändring inte är att föredra (Jones, 2022).

Den 17 mars berättar Ann Linde om det första mötet från överläggningarna som skall genomföra den säkerhetspolitiska analysen. Hon beskriver mötet som ”konstruktivt och förtroendefullt” (Karlsson, 2022) och säger att samtliga säkerhetspolitiska samarbeten kommer att diskuteras. Hon poängterar samtidigt att Nato inte är det enda alternativet och att mötena inte ska ses som en ”Nato-utredning” (Karlsson, 2022). Hon menar fortsatt att den stabila säkerhetspolitiken måste tas i beaktning under överläggningarna: ” Vi har ju också väldigt länge haft en militär alliansfrihet genom svåra situationer. Det tar vi naturligtvis också med i diskussionen.” (Olsson & Jakobson, 2022).

Den 6 april 2022 säger Ann Linde:

Samtidigt måste vi analysera vad som händer om vi skulle säga att vi tror att det är bäst för Sveriges säkerhet och Sveriges befolkning om man nu skulle söka medlemskap i Nato. Vilka faror innebär det? Vilka möjligheter innebär det? Vad händer i en interimperiod? Alla sådana saker måste man ha med i en analys när man ska bestämma vilka beslut man ska ta. Fortfarande är alla optioner öppna. (Gripenberg, 2022)

Hon menar också att Finland och Sverige inte nödvändigtvis kommer ta samma beslut angående Nato då geografi och historia skiljer sig åt: ”...Det är inte alls säkert att vi kommer till samma slutsats. Däremot försöker vi följa varandra, dela information och vara transparenta.” (Gripenberg, 2022)

Den 13 april släpps Finlands säkerhetspolitiska rapport. Slutsatserna i den ses av Ann Linde som liknande det som Sverige hittills identifierat (Holmqvist & Ekström, 2022). I rapporten menar Finland att stabiliteten i Östersjöområdet skulle öka om både Sverige och Finland skulle gå med i Nato. Linde vill inte själv dra några slutsatser men säger:

Jag väntar med att dra slutsatser tills vi arbetat i analysgruppen, men det är helt tydligt att vi kommer att behöva göra förändringar när det gäller våra samarbeten med anledning av det som skett den 24 februari. Men jag är angelägen om att vi ska få tid till att göra den här analysen ordentligt. (Holmqvist & Ekström, 2022)

OP 20-23

Hon påstår även att det skulle kunna vara så att Finland skulle kunna ta beslut om Nato innan Sverige och att detta i så fall skulle påverka Sveriges process: ”Det kommer att innebära konsekvenser för Sverige och då behöver vi se över vilka möjligheter och risker det får...”

(Holmqvist & Ekström, 2022)

Den 29 april 2022 intervjuas Ann Linde i Dagens Nyheter där hon påpekar att Sveriges alliansfrihet har tjänat landet väl och har bidragit till ett mindre spänt närområde (Jakobson, 2022). Hon menar även här att hon inte har bestämt sig för var hon står i frågan om Nato och påpekar både fördelar och nackdelar med ett medlemskap: ”En del med ett Natomedlemskap är att man får säkerhetsgarantier, vilket är mycket värt naturligtvis. Men det är också så att det innebär sårbarheter.” (Jakobson, 2022). Hon påpekar också att Sverige dock är väl förberett för att kunna gå med i Nato (Jakobson, 2022).

Samma dag sker överläggningar i Helsingfors där Linde rapporterar att både Finland och Sverige måste ta ett beslut snabbt för att minska sårbarheten som råder under processen (Killgren, 2022).

Den 1 maj 2022 säger Ann Linde att Finland med stor sannolikhet kommer att ansöka om medlemskap. Detta skulle enligt henne påverka Sveriges process då hon menar att Finlands alliansfrihet har betytt mycket för stabiliteten i Sveriges närområde och uttrycker: Om nu Finland går med då gäller inte samma sak längre och då måste vi se vad det då bli för slutsatser för vår del.” (Lindberg, 2022a)

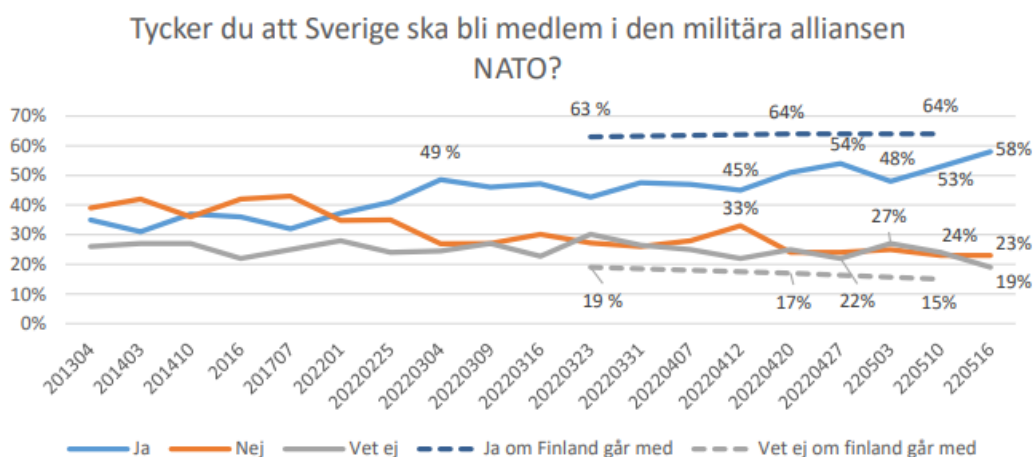
4.2.2.3 *Sammanfattning*

Varken Ann Linde eller Peter Hultqvist argumenterar öppet för en Natoanslutning. Både Linde och Hultqvist argumenterar för en stabil säkerhetspolitik utan tvära kast men likt Magdalena Andersson så skiftar deras argumentation ju längre tiden går. Skiftet är tydligast hos Hultqvist. Han säger efter att Socialdemokraterna har tagit officiell ställning att han bestämde sig redan den 11 april om att ett Natomedlemskap var vägen framåt för Sverige. Han är dessutom den enda av de undersökta politikerna som i offentligheten påstår att säkerheten skulle öka markant med en svensk Nato anslutning. Linde är mer försiktig och uttrycker det inte lika självklart som Hultqvist. Hon är dock drivande på det sätt att hon vill snabba på processen och komma fram till ett beslut så snart som möjligt

På vilket sätt drivs förändringen av samhället?

4.2.2.4 Opinion

Novus (2022) gjorde flertalet opinionsundersökningar angående Nato-frågan under det första och andra kvartalet av 2022. Resultatet visar en ökning med antalet positivt inställda för alliansen från den 24 februari till den 16 maj. När beslutet väl tas finns en klar majoritet som ställer sig bakom beslutet.

Tabell 5: Opinion angående Natomedlemskap (Novus, 2022)

Opinionen påverkar dock inte beslutsfattarna. Ministrarna nämner inte opinionen någon gång under tiden för processen. Förslag om folkomröstning angående frågan lyfts dock av Vänsterpartiet (Engbom, 2022). Detta avslås dock av Ann Linde då hon menar att en folkomröstning kan leda till polarisering som riskerar att skapa osämja i samhället och att risken för desinformation är stor (Eriksson, 2022).

Regeringen var dock mån om att nå bred samsyn i Riksdagen innan beslutet och menade att det skulle krävas minst $\frac{3}{4}$ majoritet för att få igenom beslutet (Olsson, 2022b) När Sverigedemokraterna den 11 april framhöll att de, förutsatt att Finland ansöker om medlemskap, skulle argumentera för en svensk anslutning till alliansen fanns nu stödet i riksdagen (Linder, 2022).

4.2.2.5 Sammanfattning

Utifrån materialet verkar inte den svenska opinionen varit avgörande för en svensk Natoanslutning. Däremot krävdes brett stöd i riksdagen vilket skapar en indirekt bred folkförankring.

4.2.3 Finns det någon/några externa chocker som tvingar en förändring?

4.2.3.1 Rysslands invasion av Ukraina

Rysslands invasion av Ukraina är en betydande faktor till det förändrade säkerhetspolitiska läget. Socialdemokraterna beskriver invasionen som ett skifte inom den europeiska säkerhetsordningen och menar att: ”Det finns ett före och ett efter den 24 februari 2022” (Socialdemokraterna, 2022). Det är dessutom invasionen av Ukraina som sätter igång diskussionerna kring Sveriges säkerhetspolitik och den säkerhetspolitiska analysen som genomförs är en direkt följd av invasionen (Ds 2022:7, s. 5). Invasionen nämns även som anledning till beslutet i det anförande som Magdalena Andersson höll i Riksdagen den 16 maj 2022:

Den 24 februari i år inleddes ett nytt och mörkt kapitel i Europas historia. Ryssland inledde då ett olagligt, oprovocerat och oförsvarligt anfallskrig mot Ukraina. Och Europa, Sverige och svenska folket lever nu i en ny och farlig verklighet. Den europeiska säkerhetsordningen, som Sverige bygger sin säkerhet på, befinner sig under angrepp. (Riksdagens protokoll 2021/22:114).

4.2.3.2 Finlands medlemskap i Nato

En annan händelse som får stora konsekvenser är att Finland under samma period som Sverige gör liknande överläggningar kring sin säkerhetspolitik. Under denna period genomförs ett tätt samarbete med Finland och samtliga av regeringens företrädare påvisar flera gånger att Finlands beslut kommer att påverka Sverige. Andersson påpekar i riksdagsdebatten den 16 maj 2022 att:

Sverige och Finland är två länder som gör sina säkerhetspolitiska vägval självständigt, men vår historia, vår säkerhet och vår framtid är tätt sammankopplade. Om Sverige skulle bli det enda EU-landet i Östersjöregionen som inte är medlem i Nato skulle vi hamna i ett mycket utsatt läge. (Riksdagens protokoll 2021/22:114)

Hon menar dessutom att det historiskt inte har varit möjligt för Finland att gå med i alliansen och att detta var en anledning till att Sverige har valt att också hålla sig alliansfria (Riksdagens protokoll 2021/22:114). Detta förändrades när Finlands valde att ansöka om medlemskap. Peter Hultqvist pekar på samma sak och menar att strategiskt viktiga områden för Sverige skulle bli väldigt utsatta om landet stod ensamt utanför Nato (Holmström, 2022). Ann Linde uttrycker också att Finlands val påverkar Sverige otroligt mycket (Lindberg, 2022a).

OP 20-23

I den säkerhetspolitiska analysen framhålls de negativa konsekvenserna av att Sverige skulle stå utanför Nato om Finland skulle välja att gå med: ”Sverige skulle bli det enda landet i Norden och Baltikum utanför Nato. Sverige skulle därför bli av särskilt militärstrategiskt intresse för Ryssland i händelse av en konflikt. Vår militära och säkerhetspolitiska sårbarhet och utsatthet skulle öka.” (Ds 2022:7, s. 35).

4.2.3.3 Sammanfattning

Både Rysslands invasion av Ukraina och Finlands val att ansluta sig till Nato bör ses som två externa chocker som Sverige tvingas ta hänsyn till. Det är invasionen som får igång processen att se över säkerhetspolitiken och det är Finlands val att ansluta sig till alliansen som leder till det slutgiltiga beslutet.

4.2.4 Resultat

Drivkraft	Indikator	Resultat
På vilket sätt drivs förändringen av ledaren?	-Statsministern argumenterar för förändring	-Statsministern argumenterar inte tydligt utåt för en förändring av politiken
På vilket sätt drivs förändringen av en grupp i närhet kring ledaren?	-Försvars- och utrikesministern argumenterar för förändring	-Ministrarna argumenterar inte tydligt för en förändring.
På vilket sätt drivs förändringen av samhället?	-Opinionen ändrar riktning och företrädare för regeringen tar hänsyn till detta	-Opinionen ändrar riktning, men företrädare för regeringen tar ej hänsyn för detta. -Bred samsyn i riksdagen eftersöks dock
Finns det någon/några externa chocker som tvingar en förändring?	-Stora händelser i världen som påverkar Sverige	- Rysslands invasion av Ukraina sätter igång förändringsprocessen - Finlands val att gå med i Nato tvingar Sverige till att förändra sin säkerhetspolitik

Tabell 6 Resultat delfråga "Vem eller vad?"

4.3 Varför?

För att svara på varför Sverige förändrar sin säkerhetspolitiska inriktning utifrån teorin om hotbalansering kommer den säkerhetspolitiska analys som gjordes mellan den 16 mars och den 13 maj 2022 att undersökas.

4.3.1 Känner sig Sverige hotat?

Det finns flera saker i analysen som talar för att Sverige känner sig hotat. För det första är arbetsgruppen tillsatt med anledning av Rysslands invasion av Ukraina. Detta skapar enligt analysen ett: ”...strukturellt och långsiktigt kraftigt försämrat säkerhetspolitiskt läge i Europa, och globalt och väcker frågor om hur Sverige på bästa sätt värnar landets säkerhet.” (Ds 2022:7, s. 7). De beskriver även hur det finns en gemensam syn i Europa och en ”... gemensam hotbildsuppfattning...” (Ds 2022:7, s. 7). Vidare beskrivs det att direkta hot har riktats mot Sverige från Ryssland om Sverige skulle välja att bli medlem i Nato (Ds 2022:7, s. 12). Analysen pekar på att Ryssland är villig att vidta åtgärder mot Sverige vid fortsatt engagemang i konflikten i Ukraina (Ds 2022:7, s. 12)

Slutsatsen som dras är därför att Sverige känner sig hotat av Ryssland.

4.3.2 Är makten ett hot?

I analysen talas det inte om Rysslands makt i helhet enligt den definition som anges i denna uppsats. Varken population, industri eller teknologi nämns i analysen.

Utifrån detta dras slutsatsen att Sverige inte känner sig hotat av Rysslands makt.

4.3.3 Geografisk närhet?

Analysen påpekar att Rysslands aggressiva agerande i Ukraina har lett till ett försämrat säkerhetspolitiskt läge i Sveriges närområde (Ds 2022:7, s. 10). Analysen pekar på hur Ryssland har ökat sin militära aktivitet i Sveriges närområde och att den militära förmågan i Arktis och Rysslands västliga gräns har ökat under lång tid (Ds 2022:7, ss. 12-13). Det poängteras även att Gotland är strategiskt utsatt (Ds 2022:7, ss. 12-13). Analysen påvisar även att militära förmågor kan placeras i Sveriges närområde som ett svar på en eventuell svensk Nato-anslutning (Ds 2022:7, ss. 12-13).

Genom påståendena om den geografiska aspekten av Rysslands agerande dras slutsatsen att Sverige känner sig hotat av Ryssland på grund av att det Sveriges närområde påverkas.

4.3.4 Offensiv militär förmåga?

Rysslands militära förmåga vägs in flertalet gånger i analysen. Till en början påpekas det att Ryssland har stärkt sin militära kapacitet under lång tid. Rysslands kärnvapen ses dock som

OP 20-23

det farligaste. I analysen beskrivs det Ryssland innehar: ...världens största, mest diversifierade och moderniserade kärnvapenarsenal” (Ds 2022:7, s. 11). Denna kapacitet tillsammans med Rysslands ökade användning av kärnvapenhot ses som ”oroväckande” (Ds 2022:7, s. 11). I kombination med kärnvapnen diskuteras även Rysslands förmåga att nyttja kemiska vapen (Ds 2022:7, s. 11). I analysen påpekas dock att Rysslands konventionella militära förmåga har nedgått längs dess västliga gräns på grund av konflikten i Ukraina. Detta ses som en temporär företeelse (Ds 2022:7, s. 12).

Utifrån dessa påståenden dras slutsatsen att Sverige känner sig hotat av Rysslands offensiva militära förmåga.

4.3.5 Aggressiva intentioner?

Rysslands invasion av Ukraina klassas enligt rapporten och FN som en ”aggression”. Begreppet definieras som att en annan stat inkräktar på en annan stats suveränitet utan laglig grund i FN (Ds 2022:7, s. 5).

I analysen påstås det att Ryssland har en låg tröskel för att begå brott mot folkrätten samt att använda militärt våld (Ds 2022:7). Vidare beskrivs Rysslands politiska utveckling som negativ där den interna politiska försämringen förstärker den yttre aggressiva hållningen (Ds 2022:7, ss. 10-11). Denna aggressiva hållning bedöms i analysen att hålla i sig under ”överskådlig framtid.” (Ds 2022:7, s. 11).

Rysslands aggressiva intentioner anses således bidra till det hot som Sverige känner.

4.3.6 Balansering?

Att Sverige väljer att gå med i Nato är denna uppsats huvudämne och således vet vi att Sverige väljer att gå med i en allians. Ryssland ser Nato som en ”geopolitisk konkurrent” vilket gör att Nato bör ses som en motpol mot Ryssland (Ds 2022:7, s. 37). Således bör anslutningen ses som att Sverige balanserar *mot* Ryssland.

4.3.7 Resultat

Känner sig staten hotad?			
JA – av Ryssland		NEJ	
- Främmande stat anses orsaka försämrad säkerhet		- Försämrad säkerhet beror ej på främmande stat	
- Walts teori kan förklara		- Walts teori kan ej förklara	
			
Typ av hot	Indikator	Resultat	
Makt	-Hotande stats population, industri, teknologi och militära kapacitet vägs in i hotbilden	-Sverige känner sig inte hotat av Rysslands makt	
Geografisk närhet	-Geografiska aspekter nämns vägs in i hotbilden.	-Sverige känner sig hotat på grund av Rysslands geografiska närhet	
Offensiv militär förmåga	- Hotande stats militära offensiva förmåga vägs in i hotbilden	-Sverige känner sig hotat av Rysslands militära förmåga	
Aggressiva intentioner	- Hotande stat anses ha aggressiva intentioner vägs in i hotbilden	-Ryssland anses ha aggressiva intentioner som bidrar till hotbilden	
			
Balanserar <i>mot</i> hotet		Triumfvagn <i>med</i> hotet	
Indikator	Resultat	Indikator	Resultat
- Den hotade staten allierar sig med andra stater <i>mot</i> den hotande staten	- Sverige allierar sig med Nato som är <i>mot</i> Ryssland	Den hotade staten allierar sig <i>med</i> den hotande staten	-Sverige allierar sig inte med Ryssland

Tabell 7 Resultat delfråga "Varför?"

5 Avslutning

5.1 Sammanställt resultat

Hur?		
Förändringstyp	Indikator	Resultat
På vilket sätt sker en justeringsförändring?	-Mer satsningar på försvar	-Mer satsningar läggs på försvar. Det sker alltså en justeringsförändring
På vilket sätt sker programförändring?	-Metoder för att uppnå säkerhet förändras	-Metoderna ändras från solidaritet till försvarsförpliktelser. Det sker en programförändring
På vilket sätt sker problem/målförändring?	-Målet för säkerhetspolitiken ändras	-Målet kvarstår och ändras inte
På vilket sätt sker förändring av internationell orientering?	-Hela inriktningen mot den internationella arenan förändras	-Tidigare ställningstaganden och internationellt arbete är i linje med den nya policyn. Förändring har ej skett
Vem eller vad?		
Drivkraft	Indikator	Resultat
På vilket sätt drivs förändringen av ledaren?	-Statsministern argumenterar för förändring	-Statsministern argumenterar inte tydligt utåt för en förändring av politiken
På vilket sätt drivs förändringen av en grupp i närhet kring ledaren?	- Försvars- och utrikesministern argumenterar för förändring	-Ministrarna argumenterar inte tydligt för en förändring.
På vilket sätt drivs förändringen av samhället?	-Opinionen ändrar riktning och företrädare för regeringen tar hänsyn till detta	-Opinionen ändrar riktning, men företrädare för regeringen tar ej hänsyn för detta. -Bred samsyn i riksdagen eftersöks dock
Finns det någon/några externa chocker som tvingar en förändring?	-Stora händelser i världen som påverkar Sverige	- Rysslands invasion av Ukraina sätter igång förändringsprocessen - Finlands val att gå med i Nato tvingar Sverige till att förändra sin säkerhetspolitik
Varför?		
Känner sig staten hotad?		
JA - av Ryssland		NEJ
- Främmande stat anses orsaka försämrad säkerhet		- Försämrad säkerhet beror ej på främmande stat
- Walts teori kan förklara		- Walts teori kan ej förklara
		
Typ av hot	Indikator	Resultat
Makt	-Hotande stats population, industri, teknologi och militära kapacitet vägs in i hotbilden	-Sverige känner sig inte hotat av Rysslands makt
Geografisk närhet	-Geografiska aspekter nämns vägs in i hotbilden.	-Sverige känner sig hotat på grund av Rysslands geografiska närhet
Offensiv militär förmåga	- Hotande stats militära offensiva förmåga vägs in i hotbilden	-Sverige känner sig hotat av Rysslands militära förmåga

Aggressiva intentioner	- Hotande stat anses ha aggressiva intentioner vägs in i hotbilden	-Ryssland anses ha aggressiva intentioner som bidrar till hotbilden	
			
Balanserar mot hotet		Triumfvagn med hotet	
Indikator	Resultat	Indikator	Resultat
- Den hotade staten allierar sig med andra stater <i>mot</i> den hotande staten	- Sverige allierar sig med Nato som är <i>mot</i> Ryssland	Den hotade staten allierar sig <i>med</i> den hotande staten	-Sverige allierar sig inte med Ryssland

Tabell 8 Sammanställt resultat

5.2 Resultatdiskussion

Analysen pekar på att förändringen inte är så storartad som den först tycks vara. Den förändring som sker är bara ett skifte av metod och tillförandet av mer resurser till försvarsområdet. Sverige har samarbetat med omvärlden både politiskt och militärt under lång tid och har dessutom deklarerat att de skulle hjälpa andra stater i en krigssituation. Det som har saknats har varit bindande avtal som ger säkerhetsgarantier. Beslutet kan dock fortfarande ses som historiskt då Sverige officiellt har släppt den alliansfria hållningen. Det är dock inte en stor förändring utifrån Hermanns (1990) definition.

Analysens andra del pekar på att det finns två primära drivkrafter kring Sveriges anslutningsprocess. Den första är Rysslands invasion av Ukraina som sätter igång hela processen. Det är denna händelse som gör att Sverige inser att de behöver omforma sin säkerhetspolitik. Den andra är Finlands anslutning till alliansen. Detta skapar ett läge där Sverige kan välja att stå helt ensamma utanför Nato i Norden och Östersjöregionen eller gå med i Nato. Det är risken för denna ensam- och utsatthet som tillslut gör att Sverige går med i alliansen.

Analysen pekar också på att processen skedde motvilligt från politikerna. Ingen av de analyserade politikerna talade starkt för att ett medlemskap var rätt väg framåt. Alla höll fast vid alliansfriheten så länge som det var möjligt. De lyssnade heller inte på den svängande opinionen utan ville att processen helt skulle fortgå i riksdagen. Det kan dock diskuteras huruvida det faktiskt var på detta vis. Analysen utgår helt från offentliga uttalanden av politikerna vilket gör det svårt att veta vilka åsikter de yttrat i sina interna diskussioner. De externa chockerna kan inte ensamt ha förändrat den svenska politiken heller, utan skiftet behövde genomföras av politikerna. Således måste de ha varit drivande på ett eller annat sätt.

Analysens tredje del visar att Sveriges anslutning mycket väl kan vara ett sätt att balansera mot ett externt hot. Det finns dock indikatorer som talar emot att detta skulle vara en ensam förklaringsfaktor kring *varför* Sverige gjorde detta val. I analysens andra del påvisades motviljan att driva frågan politisk och att Sverige mer eller mindre kände sig tvingade att gå med i alliansen. Dessutom visade den tidigare forskningen att tidigare fall av externa hot inte har lett till att Sverige fullt ut anslutit sig till en allians utan bara fördjupat sina militära samarbeten. Att Sverige valde att gå hela vägen denna gång verkar till stor del alltså bero på Finlands val att göra detsamma. Dock spelar Rysslands agerande fortfarande roll då det är deras hotfulla agerande som faktiskt sätter igång hela arbetet med att förändra Sveriges säkerhetspolitik.

Resultatet bör också ses som ett axplock av möjliga förklaringar av Sveriges Natoansökan. Det ger endast förklaringar utifrån de valda teoretiska utgångspunkterna. Detta innebär att som inte ryms i denna undersökning kan vara möjliga som inte ryms i denna undersökning.

5.3 Slutsatser och svar på frågeställningen

Uppsatsens frågeställning var följande:

- *Hur kan etablerad teori bidra till att förstå och förklara Sveriges ansökan om medlemskap i Nato?*

Genom två teoretiska ramverk kan Sveriges val att ansöka om medlemskap i Nato förstås genom tre perspektiv. Genom perspektivet *hur* kan anslutningen förstås som en form av förändring av säkerhetspolitisk *metod* samt en *justering* av tillgängliga resurser. Genom perspektivet *vem eller vad* kan anslutningen förstås som att Rysslands invasion av Ukraina samt Finlands val att gå före in i alliansen var *drivkrafterna* bakom förändringen. Slutligen kan anslutningen också förstås som en form av hotbalansering där Sverige väljer att *balansera mot* ett externt hot genom att ansluta sig till en allians. Därmed är uppsatsens frågeställning besvarad.

5.4 Diskussion om uppsatsens metod

Det kan diskuteras huruvida en processpåring hade varit en bättre metod för att undersöka forskningsproblemet. Genom en processpåring hade Sveriges ansökningsprocess kunnat undersökas på ett bättre sätt genom att identifiera de kausala mekanismerna bakom utfallet (Esaiasson et al., 2017, s. 130). Även om uppsatsen inte använde sig av denna metod så uppfyllde den teorikonsumerande fallstudien uppsatsens syfte.

OP 20-23

5.5 Vidare forskning

Vidare forskning hade kunnat genomföras genom en liknande studie på fallet Finland och Nato. Eftersom Finland verkar vara en avgörande faktor för Sveriges ansökan så kan en sådan undersökning ge djupare förståelse kring fallet Sverige.

En jämförande studie mellan Sverige och Finland hade kunnat ge ett mer generaliserbart resultat när det kommer till fall om alliansbildning och säkerhetspolitisk förändring.

Det kan också vara intressant att genomföra samma studie igen fast med processpåring som metod.

Vidare hade både Hermanns (1990) och Walts (1987) teorier kunnat prövas genom fallet Sverige.

5.6 Relevans för yrkesutövningen

Att förstå hur säkerhetspolitiken fungerar är av vikt för alla blivande officerare. Det är genom säkerhetspolitiken som Försvarmakten får sitt uppdrag och sina resurser. Nato-anslutningen är synnerligen intressant då det är ett beslut som påverkar Försvarmakten på alla nivåer. Med Nato kommer gemensam planering med andra länder, samverkan med dem och standardiserade procedurer. Det är då av vikt att alla officerare förstår varför detta beslut är taget för att på så sätt arbeta i svenska folkets anda. Dessutom är ämnet viktigt då ju högre upp i Försvarmaktens hierarki som officeren kommer desto närmare politiken kommer de. Det är då av vikt förstå problem på säkerhetspolitisk nivå .

6 Litteratur och referensförteckning

6.1 Empiriskt material

Ds 2022:7. *Ett försämrat säkerhetspolitiskt läge - konsekvenser för Sverige*. Hämtat från https://www.regeringen.se/contentassets/b33a04c7ad954881ad6a571dc8553dbe/ett-forsamrat-sakerhetspolitiskt-lage---konsekvenser-for-sverige_webb.pdf

Engbom, L. (den 28 april 2022). Vänsterpartiet kräver folkomröstning om Nato. *SVT Nyheter*. Hämtat från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/vansterpartiet-kraver-folkomrostning-om-nato>

Eriksson, M. (den 28 april 2022). Utrikesminister Linde sågar förslag om Natoomröstning. *Sveriges Radio*. Hämtat från <https://sverigesradio.se/artikel/utrikesminister-linde-sagar-forslag-om-nato-omrostning>

Gripenberg, P. (den 6 april 2022). Ann Linde: Inte säkert Finland och Sverige kommer till samma slutsats om Nato. *Dagens Nyheter*. Hämtat från <https://www.dn.se/varlden/ann-linde-inte-sakert-finland-och-sverige-kommer-till-samma-slutsats-om-nato/>

Holmberg, A. (den 30 mars 2022a). *30 minuter: Magdalena Andersson*. SVT.

Holmberg, A. (den 9 mars 2022b). *30 minuter: Peter Hultqvist*. SVT.

Holmström, M. (den 15 maj 2022). Peter Hultqvist: Exakt då ändrade jag mig om Nato. *Dagens Nyheter*. Hämtat från <https://www.dn.se/sverige/peter-hultqvist-exakt-da-andrade-jag-mig-om-nato/>

Holmqvist, A. & Ekström, A. (den 13 april 2022). Ann Linde (S) avvisar M-kravet om Nato: ”Bestämmer själv”. *Göteborgs-Posten*. Hämtat från <https://www.gp.se/nyheter/sverige/ann-linde-s-avvisar-m-kravet-om-nato-best%C3%A4mmer-sj%C3%A4lv-1.70567990>

Jakobson, H. (den 29 april 2022). Linde om Natomedlemskap: Vi är väl förberedda. *Dagens Nyheter*. Hämtat från <https://www.dn.se/sverige/linde-om-natomedlemskap-vi-ar-val-forberedda/>

Jones, E. (den 11 mars 2022). Ann Linde: ”Satt de och ljög för oss hela tiden?”. *Dagens Nyheter*. Hämtat från <https://www.dn.se/sverige/ann-linde-satt-de-och-ljog-for-oss-hela-tiden/>

Karlsson, P. (den 17 mars 2022). Ann Linde: Det är ingen Nato-utredning. *Svenska Dagbladet*. Hämtat från <https://www.svd.se/a/8QKn12/ann-linde-overlaggningar-mellan-partier-ingen-nato-utredning>

Killgren, S. (den 29 april 2022). Linde (S) om Nato: ”Behöver agera snabbt”. *SVT Nyheter*. Hämtat från <https://www.svt.se/nyheter/sveriges-och-finlands-utrikesministrar-om-sakerhetslaget>

Lindberg, V. (den 1 maj 2022a). Linde: Finland kommer troligen gå med i Nato. *SVT Nyheter*. Hämtat från <https://www.svt.se/nyheter/ann-linde-4>

Lindberg, V. (den 1 maj 2022b). Svenskt Natobesked närmar sig. *SVT Nyheter*. Hämtat från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/svenskt-natobesked-narmar-sig>

Linder, J. (den 20 april 2022). SD svänger om Nato: ”Vi behöver gå hand i hand med Finland”. *SVT Nyheter*.

Lindström, A., Toresson, J. & Desireé, P. (den 10 maj 2022). Försvarsministern: Nordens försvarsförmåga starkare vid ett Natomedlemskap. *SVT Nyheter*. Hämtat från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/forsvarsministern-vi-blir-starkare-tillsammans>

Nillson, T. (den 13 april 2022). Andersson vill in i Nato - S gör upp med arvet. *Svenska Dagbladet*. Hämtat från <https://www.svd.se/a/y4d5mK/debatten-om-nato-sa-har-s-drivit-en-sjalvstandig-utrikespolitik>

Novus. (2022). *Novus rapport: Synen Nato*. Novus Group International AB.

Olsson, H. (den 9 mars 2022a). Magdalena Andersson stänger inte dörren för Nato. *Dagens Nyheter*. Hämtat från <https://www.dn.se/sverige/magdalena-andersson-stanger-inte-dorren-for-nato/>

Olsson, H. (den 27 mars 2022b). S: Omöjligt gå med i Nato utan bred majoritet i riksdagen. *Dagens Nyheter*. Hämtat från <https://www.dn.se/sverige/s-omojligt-ga-med-i-nato-utan-bred-majoritet-i-riksdagen/>

Olsson, H. & Jakobson, H. (den 17 mars 2022). Svenskt Nato-medlemskap på bordet i partiförhandlingar. *Dagens Nyheter*. Hämtat från <https://www.dn.se/sverige/svenskt-nato-medlemskap-pa-bordet-i-partiforhandlingar/>

Pressträff med Magdalena Andersson och Sanna Marin. (den 13 april 2022).

Prop. 2020/21:30. *Totalförsvaret 2021-2025*. Hämtat från <https://www.regeringen.se/globalassets/regeringen/dokument/forsvarsdepartementet/forsvarsproposition-2021-2025/totalforsvaret-2021-2025-prop.-20202130.pdf>

Prop. 2022/23:74. *Sveriges medlemskap i Nato*. Hämtat från <https://www.regeringen.se/contentassets/d997a692b4c24d539444084a212b861f/sveriges-medlemskap-i-nato-prop.-20222374>

Regeringens pressträff. (den 8 mars 2022).

Riksdagens protokoll 2021/22:37. Hämtat från <https://data.riksdagen.se/fil/D92438D3-BB85-4FBE-AFDA-DFEB92755F1F>

Riksdagens protokoll 2021/22:72. Hämtat från <https://data.riksdagen.se/fil/228CA562-6EC5-4779-A341-D6022372890C>

OP 20-23

Riksdagens protokoll 2021/22:91. Hämtat från <https://data.riksdagen.se/fil/AE70D282-F4D5-4D2A-91E1-A906B0A30F41>

Riksdagens protokoll 2021/22:114. Hämtat från <https://data.riksdagen.se/fil/266A4AAE-D60D-4906-AB48-EE9116EB3203>

Socialdemokraterna. (den 15 maj 2022). *Socialdemokraterna vill att Sverige ska ansöka om medlemskap i Nato*. Hämtat från socialdemokraterna.se:

<https://www.socialdemokraterna.se/nyheter/nyheter/2022-05-15-socialdemokraterna-vill-att-sverige-ska-ansoka-om-medlemskap-i-nato>

Utrikesdeklaration 16 februari 2022. Hämtat från

<https://www.regeringen.se/globalassets/regeringen/dokument/utrikesdepartementet/utrikesdeklarationen-2022.pdf>

6.2 Övriga referenser

Björklund, M. & Hamilton, S. (den 24 februari 2022). Ryssland attackerar Ukraina - explosioner i flera städer. *Dagens Nyheter*. Hämtat från

<https://www.dn.se/varlden/ryssland-attackerar-ukraina-explosioner-i-flera-stader/>

Edström, H. & Westberg, J. (2020). Between the eagle and the bear: Explaining the alignmentstrategies of the Nordic countries in the 21stcentury. *Comparative Strategy*, 39(2), 191-208. doi:10.1080/01495933.2020.1718994

Ekengren, A.-M. & Jonas, H. (2014). *Uppsatshandbok: Hur du lyckas med din uppsats* (2 uppl.).

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A. & Wängnerud, L. (2017).

Metodpraktikan : Konsten att studera samhälle, individ och marknad. (5 uppl.).

Stockholm: Wolters Kluwer.

OP 20-23

Hermann, C. F. (1990). Changing Course: When Governments Choose to Redirect Foreign Policy. *International Studies Quarterly*, 34(1), 3-21.

Nationalencyklopedin. (u.å.). *Säkerhetspolitik*. Hämtat från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/s%C3%A4kerhetspolitik> den 1 maj 2023

Novus. (3 maj 2023) *Startsida*. novus.se Hämtat från <https://novus.se/> den 3 maj 2023

Prop 2008/09:140. (u.å.). *Ett användbart Försvar*. Hämtat från <https://data.riksdagen.se/fil/6557E5D5-E368-4236-9422-B946CC3A1491>

Regeringen. (u.å.) *Utrikes- och säkerhetspolitik*. Hämtat från <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/utrikes--och-sakerhetspolitik/> den 20 april 2023

Sammanstatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2020/21:UFöU4. Hämtat från <https://data.riksdagen.se/fil/5D32A30B-6398-4E83-B4B4-3D91A1865839>

Socialdemokraternas kongress. (den 6 november 2021).

SOU 2002:108. *Fred och säkerhet - säkerhetspolitiska utredningen*. Hämtat från <https://www.regeringen.se/contentassets/996575b3f6004b8491c2911257c6ed0c/kapitel-5-och-6>

Svenska Dagstidningar. [svenskadagstidningar.se](https://svenskadagstidningar.se/politisk-farg/) Hämtat från <https://svenskadagstidningar.se/politisk-farg/> 2023-05-03

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Hämtat från https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf

Walt, S. M. (1987). *The Origins of Alliances*. New York: Cornell University Press.

Westberg, J. (2016). Säkerhet utan alliansfrihet: Svenska alliansstrategiers teori och praktik. *Statsvetenskaplig tidskrift*, 118(4), 411-444.

Westberg, J. (2021). *Svenska säkerhetsstrategier: Teori och praktik* (andra uppl.).

Wieslander, A. (2022). “The Hultqvist doctrine” – Swedish security and defence policy after the Russian annexation of Crimea. *Defence studies*, 22(1), 35-59.
doi:10.1080/14702436.2021.1955619

Winnerstig, M. (2014). Security Policy at Road’s End? The Roles of Sweden and Finland in the Nordic-Baltic Defence Cooperation Process. *Lithuanian Annual Strategic Review*, 12(1), 151–172. <https://doi.org/10.2478/lasr-2014-0007>.
doi:<https://doi.org/10.2478/lasr-2014-0007>

Ydén, K., Berndtsson, J. & Petersson, M. (2019). Sweden and the issue of NATO membership: exploring a public opinion paradox. *Defence Studies*, 19(1), 1-18.
doi:10.1080/14702436.2019.1568192